

kjell habbestad: **ILUXit**

op 23

for baryton, trompet og orgel

durata 10 min.

olavsdagene/norsk kassettavgiftsfond
urframført 27. juli 1989

© kjell habbestad 1989

NB
noter

This music is copyright protected

om musikken

Inntil omlag 1900 hadde ein avgrensa kjennskap til norsk messefeiring i Nidaros. Kwart spor av mellomaldermusikken tyktfest vera så grundig utsletta at ein måtte tru alt hadde delt lagnad med det papistiske "skrap" som i reformasjonstida vart nytta til kardus i kanoner og gevær, innlegg i støvlar, tettemateriale i bygningar osv. I 1847 vart det oppdaga leivningar etter norsk oldlitteratur i Riksarkivet. Men først i 1904 gjorde Fr. Macody Lund merksam på at dei sterke skinnbinda kring reknskapsbøker frå norske kontor i det 16. og 17. århundre inneheldt restar av særleg gamle messebøker, og at det mellom desse leivningane fanst brotstykke av ein gammal lovsong til Olavs ære, *Lux illuxit laetabunda*.

Samtlege bind vart løyste opp, og i samlinga fann ein mellom anna alle slags liturgiske bøker, og ei mengd notemateriale. Noko var nytta til ryggbind, anna til merkelappar. Etter initiativ frå komponisten Haarklaou i 1906 tok dr. philos Georg Reiss til med samlingsarbeidet og under vegleiing av professor Fleischer i Berlin starta han med dechiffriering av neumeteikna. Olavsfesten har nok representert det fremste av kva nordmennene kunne yta i musikalsk samanheng. Berre det beste var godt nok til vår nasjonalhelgen og særleg omhegnar "*rex perpetuus Norvegiae*". Særleg snart etter Olavs død forordna bisp Grimkjell eller hans geistlege officiet til hans ære. I British Museum finst eit eksemplar som venteleg skriv seg frå 1301. Dette er diverre utan noteteikn, og har berre danna grunnlaget for det ca. 100 år seinare fullførte ritualet som innheld heile festen frå 28. jull til 5. august. Dette ritualet føreligg i "*Missale Nidrosiense*" (Københ. 1519) og "*Brevarium Nidrosiense*" (Paris 1519).

Det omtala materialet frå Riksarkivet er avgrensa til to sekvensar eller lovsongar til helgenen si æra. Den øvrige musikken har dr. Reiss måtta finna i danske og svenske bibliotek. *Lux illuxit* er ikkje fullstendig; 2 av 8 vers vantar. Elles er handskriftet godt vedlikehalde. Bladet har vore nytta som omslag kring eit reknskap frå Nordlands len frå 1619. Bokstavane **K M** i marginen er påført av ein tenestemann i det danske rikskammeret. Bladet har vore del av ei større "*Liber sequentarium*" (sekvensbok), og dei vakre initialane syner den omhug og kjærleik våre forfedre har lagt i dette kunstnarlege arbeidet.

Sekvensane var mykje nytta i mellomalderen og hadde sin plass mellom *alleluja* og opplésinga av evangeliet. *Lux illuxit* syner gjennom si rimform og rytmiske versbygning ein sterk påverknad frå den franske munken Adam de St. Victor. Karakteren er lys og melodien har eit folkeleg preg. Den eig dessutan ein del særlege trekk i og med at somme vers ikkje endar etter kyrkjetonen sine normale reglar, men gjerne på kvinten. Dette kan ha vore gjort for å gjemmel melodien ein jublande karakter. Om sekvensen syner likskapstrekk med Adam de St. Victor utgjer den likevel eit sjølvstendig norsk arbeid. Både diktet og komposisjonen har venteleg vorte til i Noreg.

Den sterke stigninga i opninga gjev med ein gong eit opplyft inntrykk, og bruken av triolrørsler gjev den monumentale melodien ein eigen rørslefridom. Rytmeskiftet frå fire- til tredelt takt er vidare særleg originalt. Det førekjem ikkje i Adams musikk, men er eit velkjent trekk i norsk folkemusikk. *Lux illuxit* har vore betrakta som vår nasjonalhymne gjennom mange

hundre år og inntek soleis ein heidersplass. Som O.M. Sandvik uttrykkjer det: "det vilde være ønskelig om den fik lyde ved hver Olsok-fest." ¹

Det er andre gongen eg kjem bort i dette materialet, fyrste gongen var ved sekvensen *Accipite iocunditatem* nytta i Mostraspelet, óg oppdaga gjennom same arkivmateriale, og tidfesta til endå nokre år tidlegare (omlag 990).

Medan *Accipite iocunditatem* i Mostraspelet dels vert framført i original form og dels nytta som underlag for orkestrale og teatrele verkemidlar, nøyer eg meg i hverande verk med å låna tonefall og vendingar og siterer ikkje alltid rett. IILUXIT får soleis bli ein impresjon, ei subjektiv oppleving av eit objektivt (men sterkt personleg!) mellomaldermateriale. Kvar gest og affekt i sekvensen er betrakta med forstørrelsesglas (Augenblick verweile doch) og handsama med breie strøk. (Soleis vart det berre 2 av sekvensens 8 vers som her er omhandla). Verket eig harmoniske element både frå romantisk og impresjonistisk tidsepoke venteleg kombinert med eit personleg og eige språk. Framom ein tanke om akkompagnert vokalverk har IILUXIT vorte 'konserterande' soleis at orgel, trompet og baryton er likeverdige element. Forma er rapsodisk, i og med at ho handsamar sekvensen strofevis, men låner óg ein klassisk formtype med rekapitulasjon, utvikling osv.

Soflemyr, 2. jull 1989
Kjell Habbestad

¹ (Kjeldemateriale: O.M. Sandvik: Olavsmusikken (Norsk Musikhistorie).

Lux illuxit laetabunda

Ljoset rann med liv um lande'

*Lux illuxit laetabunda,
lux illustris, lux iocunda,
lux digna praeconio.
In sollemne gaudium
prorumpat fidelium
sincera devotio!*

*Gloriosus hodie
Christi martyr gloriae
sublimatus solio.
Pro aeternis brevia
commutavit gaudia
felici commercio.*

This music is copyright protected

Ljoset rann med liv um lande';
ljaset store, ljaset sanne
lovsong verdt og jubelkvad
Lat oss i vår fagnad sæle
lova Gud med munn og mæle
kvar ein kristen syngja glad!

Kristi store martyrdrott
sigerkruna no hev fått,
sit ved Herrens høgre hand.
Stutte gleda her på jord
vraka han, då upp han fór
der si ævefrygd han fann.

(nynorsk attalkting: Ragnhild Foss)

ilLUXit

Kjell Habbestad 1989

♩ = 120 Lento - accelerando Tempo I Lento - accelerando Tempo I Lento - accelerando Tempo I

Trompet

mf *f* *f*

Bass

Orgel

I: Pleno + røyrstemmer

mf *f* *ff*

Ped: Pleno + fagott 16'

Trp *Lento - accelerando* *Lento - accelerando* 10 *Lento - accelerando* *tr* *mf*

B

Org *mf* II: 8', 8', 4'

♩ = 70 15 *mp* *poco a poco accelerando* 20 *mf*

Trp

B Lux il- lux - it lae- ta - bun- da

Org *mp* *poco a poco accelerando* 32', 16', 8'

Trp *rubato* *rit.....* = 120 25 *mf* *p*

B Lux il- lux- it Lux il-

Org

Trp (evt. sub 8va) *f* *pp* *mf* *poco a poco accelerando* *ritardando.....* 35 *tr* = 70 *mp*

B lux- it Lux il- lux - it

Org

40 *accelerando*

♩ = 100

Trp

B

Org

lae- ta - bun- da Lux il lus- tris lux io -

45

Trp

B

Org

cun - da

Trp

mp *mf* *f* *mf* *p*

B

Org

50 $\text{♩} = 120$

Trp

mf *mp* *f* *mf* *p*

B

Org

accelerando $\text{♩} = 120$ 55 $\text{♩} = 120$ $\text{♩} = 80$

lux dig-na pre-co-ni-o

II: 8', 8', 4'

(II)

(I)

Trp

B

Org

Lux dig- na pre- co- ni- o In

Trp

B

Org

so- lemp- ne gau- di- um In so- lemp- ne

(II) (sempre arpeggio)

(I)

65

Trp *Piu mosso* **70** *Meno mosso*

f *mp* *p*

B

gau- di- u m *Piu mosso* *Meno mosso*

Org

Trp *a tempo* **75**

mf *p* *f* *mp* *mf* *p* *mf* *mp*

B

pro- rum pat fi- de- li- u m

Org (I) (arpeggio ned) (sempre) cresc.....

ritardando Lento

Trp *f* *mp* *ff* *f* *mp*

B

Org *ff* *p*

$\text{♩} = 60$ 80

$\text{♩} = 120$ 85

(muted) *mp*

sin- ce- ra, sin- ce- ra, sin- ce- ra de- vo - ti- o

p

90 95

Trp

B

Org

mf

sin- ce- ra, sin- ce- ra, sin- ce- ra de- vo - ti- o sin- ce- ra,

100

Trp

B

Org

mp

sin- ce- ra, sin- ce- ra de- vo - ti- (o)

Rep. 3 X (dim. e rall.)

(1. volta)

Rep. 3 X (dim. e rall.)

Trp (ord) Lento - accelerando 6 Tempo I Lento - accelerando 6 Tempo I 105 Lento - accelerando 6 Tempo I

B

Org (I: Tutti + 16')

mf f ff

Detailed description: This block contains the musical notation for measures 105 through 110. It features three staves: Trp (Trumpet), B (Baritone), and Org (Organ). The Trp staff has a melodic line with slurs and accents, marked with dynamics like *f* and *ff*. The B staff is mostly silent with some rests. The Org staff has a complex accompaniment with chords and moving lines, marked with dynamics *mf*, *f*, and *ff*. The tempo markings are *Lento - accelerando* and *Tempo I*. Measure numbers 105, 106, 107, 108, 109, and 110 are indicated above the Trp staff.

Trp Lento - accelerando (sim) 110 diminuendo *tr* *mp*

B p Glo -

Org

Detailed description: This block contains the musical notation for measures 110 through 115. It features three staves: Trp (Trumpet), B (Baritone), and Org (Organ). The Trp staff continues the melodic line from the previous block, marked with *Lento - accelerando*, *(sim)*, and *diminuendo*. It ends with a trill (*tr*) and a dynamic marking of *mp*. The B staff has a few notes and rests, ending with a dynamic marking of *p* and the text "Glo -". The Org staff has a complex accompaniment with chords and moving lines. Measure numbers 110, 111, 112, 113, 114, and 115 are indicated above the Trp staff.

♩ = 120

115 ord (quasi tambura)

Trp

B

Org

pp

p

mp

p

3

3

3

3

6

- ri- o- sus ho- di- e Glo- ri- o- sus ho- di- e Chris- ti mar- tyr glo- ri- e

(II: 16', 8', 8', 4' + røyrst.)

120

125

Trp

B

Org

mp

mf

p

mp

3

3

3

3

6

Glo- ri- o- sus ho- di- e Glo- ri- o- sus ho- di- e Chris- ti mar- tyr glo- ri- ae

(II - lukka svell)

(II)

3

3

Trp

B

Org

Glo- ri- o- sus ho- di- e, glo- ri- o- sus ho- di- e Chris- ti mar- tyr glo- ri- ae

Trp

B

Org

sub li ma tus so- li- o. Pro

(gliss) 3 135 *esc.* 3 *fp* *p* 3

(I) (arp. ned) (sim)

Trp

B

Org

ae-ter-nis bre-vi-a, pro ae-ter-nis bre-vi-a com-mu-ta-vit gau-di-a

Trp

B

Org

pro ae-ter-nis bre-vi-a pro ae-ter-nis bre-vi-a com-mu-ta-vit gau-di-a

Trp

B

Org

fe - li - ci com - mer - ci - o

150 (gliss)

3

3

cresc.....

3

3

3

(I)

(arp. ned)

(sim)

(sim)

3

3

3

3

Trp

B

Org

(I: Tutti)

155

160

$\text{♩} = 70$

ff

f

mf

f

mf

mp

♩ = 70

165

Trp

B

Org

Lux, Lux, Lux il- lux - it, Lux Lux, Lux il- lux - it

170

175

Trp

B

Org

Lux il- lux - it lae- ta bun- da

poco a poco accelerando

cresc.....

Trp

rubato

180 = 100

B

Org

Lux il- lus- tris Lux il- lus- tris Lux il- lus - tris

(I) (II) (I) (II) (I) (II) (I) (II)

Trp

185

B

Org

lux io- cun - da, lux io- cun - da lux io - cun - da

190

195

Trp

B

Org

io - cun - da io - cun - da io - cun - da

$\text{♩} = 70$

200

Trp

B

Org

Lux, Lux Lux il - lux - it lae - ta bun - da

205 Lento - accelerando

♩ = 100

Lento - accelerando

Trp

B

Org

Lento - accelerando

210

LENTO

Trp

B

Org